

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

9 septembrie 2020*

„Trimitere preliminară – Politica privind azilul – Proceduri comune de acordare și de retragere a protecției internaționale – Directiva 2013/32/UE – Articolul 46 – Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene – Articolul 47 – Dreptul la o cale de atac efectivă – Cale de atac împotriva unei decizii de respingere ca inadmisibilă a unei cereri ulterioare de protecție internațională – Termen de introducere a căii de atac – Modalități de notificare”

În cauza C-651/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia), prin decizia din 1 august 2019, primită de Curte la 2 septembrie 2019, în procedura

JP

împotriva

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul J.-C. Bonichot, președinte de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta (raportoare), vicepreședintă a Curții, și domnii M. Safjan, L. Bay Larsen și N. Jääskinen, judecători,

avocat general: domnul P. Pikamäe,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru JP, de D. Andrien, avocat;
- pentru guvernul belgian, de C. Pochet, M. Van Regemorter și C. Van Lul, în calitate de agenți;
- pentru guvernul francez, de D. Dubois și A.-L. Desjonquères, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de M. Condou-Durande și A. Azema, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: franceza.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 46 din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60), precum și a articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între JP, pe de o parte, și Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Comisariatul General pentru Refugiați și Apatrizi, Belgia, denumit în continuare „Commissaire général”), pe de altă parte, în legătură cu decizia acestuia din urmă prin care a declarat inadmisibilă cererea ulterioară de protecție internațională introdusă de JP.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (18), (20), (23), (25), (50) și (60) ale Directivei 2013/32 au următorul cuprins:

„(18) Este atât în interesul statelor membre, cât și al solicitanților de protecție internațională să se ia o decizie cât de repede posibil cu privire la cererile de protecție internațională fără a aduce atingere unei examinări adecvate și complete.

[...]

(20) În circumstanțe bine definite, atunci când este probabil ca o cerere să nu fie fondată [...], statele membre ar trebui să poată să accelereze procedura de examinare, în special prin introducerea unor termene mai scurte, dar rezonabile pentru anumite etape procedurale, fără a aduce atingere efectuării unei examinări adecvate și complete și accesului efectiv al solicitantului la principiile și garanțiile de bază prevăzute de prezenta directivă.

[...]

(23) În procedurile privind căile de atac, sub rezerva anumitor condiții, solicitanții ar trebui să beneficieze de asistență juridică gratuită și de reprezentare gratuită din partea unor persoane competente în materie în temeiul legislației interne. În plus, în toate stadiile procedurii, solicitanții ar trebui să aibă dreptul de a consulta, pe cheltuială proprie, consilieri juridici sau alt tip de consilieri autorizați sau acceptați în acest scop în conformitate cu legislația internă.

[...]

(25) În interesul unei corecte recunoașteri a acelor persoane care au nevoie de protecție ca refugiați în sensul articolului 1 din [Convenția privind statutul refugiaților, semnată la Geneva la 28 iulie 1951 [*Recueil des traités des Nations unies*, vol. 189, p. 150, nr. 2545 (1954)], completată și modificată prin Protocolul privind statutul refugiaților, încheiat la New York la 31 ianuarie 1967] sau ca persoane eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară, fiecare solicitant ar trebui să aibă acces efectiv la proceduri, posibilitatea de a coopera și de a comunica în mod adecvat cu autoritățile competente, astfel încât să poată prezenta faptele relevante ale cazului său, precum și garanții procedurale suficiente pentru a-și putea susține cazul în toate etapele procedurii. În plus, pe parcursul procedurii în cadrul căreia este examinată o cerere de protecție internațională, în mod normal, solicitantul ar trebui să beneficieze cel puțin de dreptul de a rămâne pe teritoriul

până când autoritatea decizională adoptă o decizie, de acces la serviciile unui interpret pentru a-și prezenta argumentele în cazul în care este interviuat de autorități, de posibilitatea de a comunica cu un reprezentant al Înaltului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați (ICNUR) și cu organizațiile care oferă consultanță sau consiliere solicitanților de protecție internațională, de dreptul la notificarea corectă a unei decizii și de o motivare a deciziei respective în drept și în fapt; de posibilitatea de a consulta un consilier juridic sau un alt tip de consilier; de dreptul de a fi informat despre situația sa juridică în momente decisive din cursul procedurii, într-o limbă pe care o înțelege sau se presupune în mod rezonabil că o înțelege și, în cazul unei decizii negative, de dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești.

[...]

(50) În conformitate cu un principiu fundamental al dreptului Uniunii, deciziile adoptate cu privire la o cerere de protecție internațională sunt supuse unei căi de atac [efective] în fața unei instanțe judecătorești.

[...]

(60) Prezenta directivă respectă drepturile fundamentale și principiile recunoscute de cartă. În special, prezenta directivă urmărește să asigure respectarea deplină a demnității umane și promovarea aplicării articolelor 1, 4, 18, 19, 21, 23, 24 și 47 din cartă și trebuie pusă în aplicare în mod corespunzător.”

4 Articolul 11 din această directivă prevede:

„(1) Statele membre se asigură că deciziile privind cererile de protecție internațională se comunică în scris.

(2) De asemenea, statele membre se asigură că, în cazul respingerii unei cereri referitoare la statutul de refugiat și/sau de protecție subsidiară, decizia este motivată în fapt și în drept și se comunică în scris informații despre posibilitățile de a ataca o decizie negativă.

[...]”

5 Conform articolului 12 alineatul (1) din directiva menționată:

„Cu privire la procedurile prevăzute la capitolul III, statele membre se asigură că toți solicitanții de protecție internațională beneficiază de următoarele garanții:

[...]

(e) li se comunică într-un termen rezonabil decizia adoptată de autoritatea decizională cu privire la cerere pe care au depus-o. În cazul în care un consilier juridic sau un alt consilier îl reprezintă în mod legal pe solicitant, statele membre îi pot comunica acestuia decizia, în loc să o comunice solicitantului;

(f) sunt informați despre rezultatul deciziei adoptate de autoritatea decizională într-o limbă pe care o înțeleg sau pe care se presupune în mod rezonabil că o înțeleg în cazul în care nu sunt asistați sau reprezentați de un consilier juridic sau alt consilier. Informațiile comunicate includ date despre modul cum pot contesta o decizie negativă în conformitate cu dispozițiile articolului 11 alineatul (2).”

6 În temeiul articolului 13 alineatul (2) litera (c) din aceeași directivă, statele membre pot prevedea că „solicitanții trebuie să informeze autoritățile competente despre reședința sau adresa lor actuală, precum și despre orice modificare a acestora, în cel mai scurt termen posibil. Statele membre pot adopta dispoziții conform cărora solicitantul trebuie să accepte primirea oricărei comunicări la cea mai recentă reședință sau adresă pe care a indicat-o în mod corespunzător.”

7 Articolul 20 alineatul (1) din Directiva 2013/32 prevede:

„Statele membre se asigură că asistența juridică gratuită și reprezentarea gratuită se acordă la cerere în procedurile privind căile de atac prevăzute în capitolul V [...]”

8 Articolul 22 din directiva menționată recunoaște dreptul solicitanților de protecție internațională la asistență juridică și la reprezentare în toate etapele procedurii.

9 Articolul 23 din directiva menționată prevede la alineatul (1):

„Statele membre se asigură că un consilier juridic sau alt consilier recunoscut ca atare sau autorizat în acest scop de legislația internă și care asistă sau reprezintă un solicitant în temeiul legislației interne are acces la informațiile din dosarul solicitantului pe baza cărora este sau va fi luată o decizie.”

10 Conform articolului 33 alineatul (2) din aceeași directivă:

„Statele membre pot considera o cerere de protecție internațională ca inadmisibilă numai în cazul în care:

[...]

(d) cererea este o cerere ulterioară, în cazul în care nu au apărut sau nu au fost prezentate de către solicitant elemente sau date noi referitoare la examinarea menită să stabilească dacă solicitantul îndeplinește condițiile pentru a fi beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9)];

[...]”

11 Articolul 40 din Directiva 2013/32, intitulat „Cereri ulterioare”, prevede:

„(1) În cazul în care o persoană care a depus o cerere de protecție internațională într-un stat membru face declarații noi sau depune o cerere ulterioară în același stat membru, statul membru respectiv examinează aceste noi declarații sau elementele cererii ulterioare în cadrul examinării cererii anterioare sau în cadrul examinării deciziei care face obiectul unei căi de atac judiciare sau administrative, în măsura în care, în acest cadru, autoritățile competente pot lua în considerare și ține seama de toate elementele care stau la baza noilor declarații sau cererii ulterioare.

(2) În scopul luării unei decizii privind admisibilitatea unei cereri de protecție internațională în conformitate cu articolul 33 alineatul (2) litera (d), o cerere ulterioară de protecție internațională este supusă mai întâi unei examinări preliminare pentru a se stabili dacă au apărut sau au fost prezentate de către solicitant elemente sau date noi care se referă la examinarea menită să stabilească dacă solicitantul îndeplinește condițiile pentru a fi beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95].

(3) În cazul în care în cadrul examinării preliminare menționate la alineatul (2) se ajunge la concluzia că au apărut sau au fost prezentate de solicitant elemente sau date noi care sporesc semnificativ probabilitatea ca solicitantul să îndeplinească condițiile pentru a fi beneficiar de protecție internațională în temeiul Directivei [2011/95], cererea este examinată în continuare în conformitate cu capitolul II. De asemenea, statele membre pot să prevadă alte motive pentru examinarea în continuare a unei cereri ulterioare.

(4) Statele membre pot prevedea ca cererea să fie examinată în continuare numai în cazul în care solicitantul respectiv s-a aflat, independent de voința sa, în incapacitatea de a declara situațiile menționate la alineatele (2) și (3) din prezentul articol în cadrul procedurii anterioare, în special prin exercitarea dreptului său la o cale de atac efectivă în temeiul articolului 46.

(5) În cazul în care o cerere ulterioară nu este examinată în continuare în temeiul prezentului articol, aceasta este considerată inadmisibilă, în conformitate cu articolul 33 alineatul (2) litera (d).

(6) Procedura menționată la prezentul articol poate fi aplicată și în cazul:

- (a) unei persoane aflate în întreținere care depune o cerere după ce, în conformitate cu articolul 7 alineatul (2), a consimțit la soluționarea cazului său în cadrul unei cereri depuse în numele său și/sau
- (b) unui minor necăsătorit care depune o cerere după depunerea unei cereri în numele său în temeiul articolului 7 alineatul (5) litera (c).

În aceste cazuri, examinarea preliminară menționată la alineatul (2) va consta în a stabili dacă există fapte referitoare la situația persoanei aflate în întreținere sau a minorului necăsătorit care să justifice o cerere separată.

(7) În cazul în care o persoană cu privire la care trebuie pusă în executare o decizie de transfer în temeiul Regulamentului (UE) nr. 604/2013 [al Parlamentului European și al Consiliului din 26 iunie 2013 de stabilire a criteriilor și mecanismelor de determinare a statului membru responsabil de examinarea unei cereri de protecție internațională prezentate într-unul dintre statele membre de către un resortisant al unei țări terțe sau de către un apatrid (JO 2013, L 180, p. 31)] face declarații noi sau depune o cerere ulterioară în statul membru care efectuează transferul, aceste declarații sau cereri ulterioare sunt analizate de statul membru responsabil, astfel cum este definit în regulamentul respectiv, în conformitate cu prezenta directivă.”

12 Conform articolului 46 alineatele (1) și (4) din această directivă:

„(1) Statele membre se asigură că solicitanții de protecție internațională au dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, împotriva:

- (a) unei decizii luate cu privire la cererea lor de protecție internațională, inclusiv o decizie:

[...]

- (ii) de a considera inadmisibilă o cerere în temeiul articolului 33 alineatul (2);

[...]

[...]

(4) Statele membre prevăd termene rezonabile și alte norme necesare pentru exercitarea de către solicitant a dreptului său la o cale de atac efectivă în temeiul alineatului (1). Termenele respective nu împiedică sau îngreunează în mod excesiv exercitarea de către solicitant a acestui drept.”

Dreptul belgian

- 13 Articolul 39/2 alineatul 1 din loi sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers, du 15 décembre 1980 (Legea din 15 decembrie 1980 privind accesul pe teritoriu, șederea, stabilirea și îndepărtarea străinilor) (*Moniteur belge* din 31 decembrie 1980, p. 14584), în versiunea în vigoare la data faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „Legea din 15 decembrie 1980”), prevede:

„Conseil [du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii)] se pronunță, prin hotărâri, cu privire la căile de atac introduse împotriva deciziilor adoptate de [Commissaire général].

[...]”

- 14 Conform articolului 39/57 din Legea din 15 decembrie 1980:

„§ 1. Căile de atac prevăzute la articolul 39/2 sunt introduse printr-o cerere, în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei care face obiectul căii de atac.

Cererea se introduce în termen de 10 zile de la notificarea deciziei care face obiectul căii de atac:

[...]

3° în cazul în care calea de atac este îndreptată împotriva unei decizii de respingere a unei cereri ca inadmisibilă, reglementată la articolul 57/6 alineatul 3 primul paragraf. Cererea se introduce însă în termen de cinci zile de la notificarea deciziei care face obiectul căii de atac în cazul în care este vorba despre o decizie de respingere a unei cereri ca inadmisibilă adoptată pe baza articolului 57/6 alineatul 3 primul paragraf punctul 5, iar străinul se află, la momentul formulării cererii, într-un loc determinat prevăzut la articolele 74/8 și 74/9 sau la dispoziția guvernului.

[...]

§ 2. Termenele de introducere a căii de atac prevăzute la alineatul 1 încep să curgă:

[...]

2° în cazul în care notificarea este efectuată prin scrisoare recomandată sau prin scrisoare obișnuită, din a treia zi lucrătoare care urmează celei în care scrisoarea a fost predată serviciilor poștale, cu excepția cazului în care destinatarul dispune de dovezi contrare;

[...]

Ziua în care se împlinește termenul intră în calculul acestuia. Cu toate acestea, în cazul în care această zi cade într-o zi de sâmbătă, de duminică sau de sărbătoare legală, termenul se împlinește în următoarea zi lucrătoare.

[...]”

- 15 Articolul 51/2 din această lege prevede:

„Străinul care introduce o cerere de protecție internațională în conformitate cu articolul 50 alineatul 3 trebuie să își aleagă domiciliul în Belgia.

În lipsa alegerii unui domiciliu, se consideră că solicitantul a ales domiciliul la Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides.

[...]

Orice modificare a domiciliului ales trebuie comunicată, prin scrisoare recomandată expediată prin poștă, atât [Commissaire général], cât și [ministrului care are printre competențele sale accesul la teritoriul, șederea, stabilirea și îndepărtarea străinilor].

Fără a aduce atingere unei notificări personale, orice notificare este valabilă făcută la domiciliul ales, prin poștă, prin scrisoare recomandată sau prin scrisoare recomandată cu confirmare de primire. În cazul în care străinul a ales domiciliul la avocatul său, notificarea poate fi de asemenea valabilă trimisă prin fax sau prin orice alt mijloc de notificare autorizat prin decret regal.

[...]”

- 16 Articolul 57/6 alineatul 3 din legea menționată prevede:

„[Commissaire général] poate declara o cerere de protecție internațională ca fiind inadmisibilă în cazul în care:

[...]

5° solicitantul introduce o cerere ulterioară de protecție internațională pentru care solicitantul nu invocă și nu prezintă niciun element sau fapt nou în sensul articolului 57/6/2;

[...]”

- 17 În temeiul articolului 57/6/2 alineatul 1 din aceeași lege, „[d]upă recepționarea cererii ulterioare transmise de ministru sau de delegatul său în temeiul articolului 51/8, [Commissaire général] examinează cu prioritate dacă solicitantul invocă sau prezintă elemente sau fapte noi care măresc în mod semnificativ probabilitatea ca el să poată pretinde recunoașterea statutului de refugiat în sensul articolului 48/3 sau protecția subsidiară în sensul articolului 48/4. În absența acestor elemente sau fapte, [Commissaire général] declară cererea ca fiind inadmisibilă.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 18 După respingerea unei prime cereri de azil, reclamantul din litigiul principal a introdus o a doua cerere de protecție internațională, care a fost declarată inadmisibilă prin decizia din 18 mai 2018 a Commissaire général, în temeiul articolului 57/6/2 din Legea din 15 decembrie 1980 (denumită în continuare „decizia atacată”).
- 19 Deoarece reclamantul din litigiul principal nu avea domiciliul în Belgia, în aplicarea dreptului național, decizia atacată i-a fost notificată, marți, 22 mai 2018, prin scrisoare recomandată, la sediul Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides.
- 20 În conformitate cu dreptul belgian, termenul de 10 zile pentru introducerea unei căi de atac împotriva acestei decizii a început să curgă în a treia zi lucrătoare care a urmat celei în care scrisoarea a fost predată serviciilor poștale, și anume vineri, 25 mai 2018. Întrucât ziua împlinirii acestui termen era duminică, acesta a fost prelungit până luni, 4 iunie 2018.
- 21 Reclamantul din litigiul principal s-a prezentat la sediul Commissaire général la 30 mai 2018 și a confirmat primirea, la această dată, a scrisorii recomandate privind decizia atacată.

- 22 La 7 iunie 2018, reclamantul din litigiul principal a formulat o acțiune la Conseil du contentieux des étrangers (Consiliul Contenciosului privind Străinii, Belgia) împotriva acestei decizii. Prin hotărârea din 9 octombrie 2018, această instanță a respins acțiunea ca fiind introdusă tardiv.
- 23 La 18 octombrie 2018, reclamantul din litigiul principal a formulat recurs împotriva acestei hotărâri la Conseil d'État (Consiliul de Stat, Belgia).
- 24 În aceste condiții, Conseil d'État (Consiliul de Stat) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curtții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 46 din [Directiva 2013/32], potrivit căruia solicitantii trebuie să aibă dreptul la o cale de atac efectivă împotriva deciziilor «luate cu privire la cererea lor de protecție internațională», și articolul 47 din [cartă] trebuie interpretate în sensul că se opun unei norme de procedură naționale precum articolul 39/57 din [Legea din 15 decembrie 1980] coroborat cu articolul 51/2, cu articolul 57/6 alineatul 3 primul paragraf punctul 5, precum și cu articolul 57/6/2 alineatul 1 din aceeași lege, care instituie termenul de 10 zile «calendaristice» de la notificarea deciziei administrative pentru formularea căii de atac împotriva unei decizii de respingere ca inadmisibilă a unei cereri ulterioare de protecție internațională introduse de un resortisant al unei țări terțe, în special în condițiile în care notificarea a fost făcută la [Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides] la care «se consideră» prin lege că recurentul a ales domiciliul?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 25 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 46 din Directiva 2013/32, în lumina articolului 47 din cartă, trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care supune calea de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională unui termen de decădere de 10 zile, care include zilele de sărbătoare legală și zilele libere, începând de la notificarea unei astfel de decizii, inclusiv atunci când, în lipsa alegerii de către solicitantul vizat a domiciliului în acest stat membru, o astfel de notificare este efectuată la sediul autorității naționale competente pentru examinarea acestor cereri.
- 26 Articolul 46 din Directiva 2013/32 impune statelor membre să garanteze dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești împotriva deciziei de respingere a unei cereri de protecție internațională, inclusiv împotriva deciziilor prin care se declară cererea ca fiind inadmisibilă.
- 27 Caracteristicile căii de atac prevăzute la articolul 46 din Directiva 2013/32 trebuie să fie determinate conform articolului 47 din cartă, potrivit căruia orice persoană ale cărei drepturi și libertăți garantate de dreptul Uniunii sunt încălcate are dreptul la o cale de atac efectivă în fața unei instanțe judecătorești, cu respectarea condițiilor stabilite la articolul menționat (Hotărârea din 18 octombrie 2018, E. G., C-662/17, EU:C:2018:847, punctul 47 și jurisprudența citată).

Cu privire la notificarea la sediul autorității competente

- 28 Este necesar, în prima etapă, să se verifice dacă articolul 46 din Directiva 2013/32 se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia deciziile privind solicitantii de protecție internațională care nu și-au ales domiciliul în statul membru vizat sunt notificate la sediul autorității naționale competente pentru examinarea acestor cereri, o astfel de notificare făcând să curgă termenul legal pentru introducerea unei căi de atac împotriva acestor decizii.

- 29 Notificarea deciziilor privind cererile de protecție internațională solicitanților vizați este esențială pentru garantarea dreptului acestora la o cale de atac efectivă, întrucât aceasta permite respectivilor solicitanți să ia cunoștință de aceste decizii și, eventual, în cazul unei decizii negative, să o conteste în instanță în termenul de introducere a căii de atac prevăzut de dreptul național.
- 30 Deși Directiva 2013/32 menționează, în cuprinsul considerentului (25), faptul că solicitanților unei protecții internaționale ar trebui să li se recunoască dreptul la o notificare corectă a deciziilor privind cererile lor, această directivă nu prevede însă care sunt modalitățile concrete de notificare a acestor decizii.
- 31 Astfel, pe de o parte, la articolul 11 alineatele (1) și (2), Directiva 2013/32 se limitează să indice faptul că statele membre se asigură că deciziile privind cererile de protecție internațională, precum și posibilitățile de a ataca o decizie negativă se comunică în scris solicitanților vizați. Pe de altă parte, dintre garanțiile prevăzute de directiva amintită în beneficiul solicitanților, aceasta se limitează să menționeze, fără altă precizare, la literele (e) și respectiv, (f) ale articolului 12, în primul rând, pe cea de a li se comunica într-un termen rezonabil decizia adoptată de autoritatea competentă cu privire la cererile lor, precum și, în al doilea rând, pe cea de a fi informați despre rezultatul deciziei adoptate de autoritatea competentă într-o limbă pe care o înțeleg și despre modul cum pot contesta o decizie negativă în conformitate cu dispozițiile articolului 11 alineatul (2) din directiva menționată.
- 32 În plus, este necesar să se arate că articolul 13 alineatul (2) litera (c) din Directiva 2013/32 permite statelor membre să impună solicitanților de protecție internațională obligația de a indica reședința sau adresa lor actuală, în vederea comunicărilor privind cererile lor. Cu toate acestea, nicio dispoziție din această directivă nu prevede eventualele consecințe pe care statele membre care utilizează această posibilitate ar trebui să le deducă din lipsa unei astfel de indicații în vederea comunicărilor menționate.
- 33 În sfârșit, articolul 46 alineatul (4) din Directiva 2013/32 lasă statelor membre sarcina de a stabili normele necesare pentru ca solicitanții unei protecții internaționale să își poată exercita dreptul la o cale de atac efectivă.
- 34 Or, trebuie amintit că, în conformitate cu o jurisprudență constantă a Curții, în lipsa unor norme ale Uniunii în materie, revine ordinii juridice interne a fiecărui stat membru atribuția de a stabili modalitățile procedurale aplicabile acțiunilor în justiție destinate să asigure protecția drepturilor conferite justițiabililor, în temeiul principiului autonomiei procedurale, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității) [Hotărârea din 19 martie 2020, LH (Tomba), C-564/18, EU:C:2020:218, punctul 63 și jurisprudența citată].
- 35 Prin urmare, normele de procedură referitoare la notificarea deciziilor privind cererile de protecție internațională intră sub incidența principiului autonomiei procedurale a statelor membre, cu respectarea principiilor echivalenței și efectivității.
- 36 În ceea ce privește, în primul rând, principiul echivalenței, din jurisprudența Curții reiese că respectarea acestuia impune un tratament egal al acțiunilor întemeiate pe o încălcare a dreptului național și al celor, similare, întemeiate pe o încălcare a dreptului Uniunii [Hotărârea din 26 septembrie 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Efectul suspensiv al apelului), C-180/17, EU:C:2018:775, punctul 37 și jurisprudența citată].

- 37 Astfel, trebuie, pe de o parte, să se identifice procedurile sau acțiunile comparabile și, pe de altă parte, să se determine dacă acțiunile întemeiate pe dreptul național sunt tratate într-un mod mai favorabil decât acțiunile care au legătură cu protecția drepturilor conferite particularilor de dreptul Uniunii [Hotărârea din 26 septembrie 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Efectul suspensiv al apelului), C-180/17, EU:C:2018:775, punctul 38 și jurisprudența citată].
- 38 În ceea ce privește caracterul comparabil al acțiunilor, este de competența instanței naționale, care cunoaște direct modalitățile procedurale aplicabile, să verifice similitudinea acțiunilor respective din punctul de vedere al obiectului, al cauzei și al elementelor lor esențiale [Hotărârea din 26 septembrie 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Efectul suspensiv al apelului), C-180/17, EU:C:2018:775, punctul 39 și jurisprudența citată].
- 39 În ceea ce privește tratamentul similar al acțiunilor, trebuie amintit că fiecare caz în care se ridică problema dacă o dispoziție procedurală națională care privește acțiunile întemeiate pe dreptul Uniunii este mai puțin favorabilă decât cele referitoare la acțiuni similare de natură internă trebuie analizat de instanța națională ținând seama de locul pe care normele respective îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de desfășurarea procedurii menționate și de particularitățile acestor norme în fața diferitor instanțe naționale [Hotărârea din 26 septembrie 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en justitie (Efectul suspensiv al apelului), C-180/17, EU:C:2018:775, punctul 40 și jurisprudența citată].
- 40 În speță, reclamantul din litigiul principal susține că reglementarea națională în discuție în litigiul principal încalcă principiul echivalenței întrucât, pe de o parte, jurisprudența Conseil d'État (Consiliul de Stat) nu demonstrează, cu excepția domeniului azilului, că o notificare la domiciliul care se consideră, prin efectul legii naționale, ales la sediul unei autorități naționale face să înceapă să curgă termenul de decădere și, pe de altă parte, conform acestei jurisprudențe, în ceea ce privește un act care nu trebuie nici publicat, nici notificat, cunoașterea suficientă a acestui act face să curgă termenul de introducere a unei căi de atac.
- 41 Instanței de trimitere îi revine sarcina să verifice, în lumina jurisprudenței Curții menționate la punctele 36-39 din prezenta hotărâre, dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal respectă principiul echivalenței.
- 42 Referitor la respectarea, în al doilea rând, a condiției privind principiul efectivității legat de o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal, este necesar să se amintească că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, fiecare caz în care se ridică problema dacă o dispoziție procedurală națională face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizat ținând seama de locul pe care respectiva dispoziție îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de desfășurarea și de particularitățile acesteia în fața diverselor instanțe naționale. Din această perspectivă, trebuie în special să se ia în considerare, după caz, protecția dreptului la apărare, principiul securității juridice și buna desfășurare a procedurii (Hotărârea din 24 octombrie 2018, XC și alții, C-234/17, EU:C:2018:853, punctul 49, precum și jurisprudența citată).
- 43 În această privință, este necesar să se arate că o normă procedurală națională care prevede că, în lipsa alegerii unui domiciliu de către solicitantul de protecție internațională, decizia adoptată în privința sa îi va fi notificată la sediul autorității naționale competente pentru examinarea acestor cereri, o astfel de notificare făcând să curgă termenul stabilit de dreptul național pentru introducerea unei căi de atac împotriva deciziei menționate, poate, în principiu, să fie justificată de motive legate de securitatea juridică și de buna desfășurare a procedurii de examinare a cererilor de protecție internațională.
- 44 Prin urmare, în lipsa unei astfel de norme, deciziile privind solicitanții care nu și-au ales un domiciliu nu ar putea să le fie notificate în mod oficial și, prin urmare, să își producă efectele. În plus, dacă notificarea efectuată la sediul autorității menționate nu ar face să curgă termenele de introducere a căii de atac stabilite pentru deciziile referitoare la acești solicitanți, aceste decizii ar putea fi contestate

în instanță fără vreo limită în timp și chiar nu ar putea deveni niciodată definitive, astfel încât autoritățile naționale competente ar fi împiedicate să deducă consecințele necesare din deciziile negative în ceea ce privește printre altele șederea solicitanților vizați.

- 45 Pe de altă parte, astfel cum a arătat guvernul belgian în observațiile sale scrise, o reglementare națională precum cea în discuție în litigiul principal oferă solicitanților care nu sunt în măsură să indice autorităților competente o adresă poștală sigură posibilitatea de a remedia acest inconvenient major, deoarece aceștia beneficiază de un mecanism legal care permite ca deciziile, convocările și alte cereri de informații care îi privesc să le fie puse la dispoziție într-un loc sigur, pe care, în principiu, l-au frecventat deja. Din această perspectivă, o astfel de reglementare facilitează exercitarea dreptului la o cale de atac efectivă de către solicitanți și contribuie la respectarea dreptului lor la apărare.
- 46 Această reglementare nu poate avea însă un astfel de efect decât cu dubla condiție ca, pe de o parte, solicitantul să fie informat în mod corespunzător că, în lipsa comunicării unei adrese în statul membru vizat, corespondența pe care administrația competentă i-o va adresa în cadrul examinării cererii sale de protecție internațională îi va fi adresată la sediul Commissariat général aux réfugiés et aux apatrides și ca, pe de altă parte, condițiile de acces la acest sediu să nu facă excesiv de dificilă primirea corespondenței menționate.
- 47 Din considerentele de mai sus rezultă că articolul 46 din Directiva 2013/32 nu se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia deciziile privind solicitanții de protecție internațională care nu și-au ales un domiciliu în statul membru vizat sunt notificate la sediul autorității naționale competente pentru examinarea acestor cereri, cu condiția ca, în primul rând, acești solicitanți să fie informați că, în lipsa alegerii unui domiciliu în vederea notificării deciziei privind cererea lor, se va considera că și-au ales domiciliul în acest scop la sediul autorității naționale competente pentru examinarea acestor cereri, în al doilea rând, ca condițiile de acces al respectivilor solicitanți la acest sediu să nu facă excesiv de dificilă primirea de către aceștia din urmă a deciziilor care îi privesc și, în al treilea rând, ca principiul echivalenței să fie respectat. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal respectă aceste cerințe.

Cu privire la termenul de decădere de 10 zile, care include zilele de sărbătoare legală și zilele libere

- 48 Este necesar, în a doua etapă, să se verifice dacă articolul 46 din Directiva 2013/32 se opune unei reglementări naționale care acordă un termen de decădere de 10 zile, care include zilele de sărbătoare legală și zilele libere, pentru introducerea unei căi de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională.
- 49 Articolul 46 alineatul (4) din Directiva 2013/32 lasă statelor membre sarcina de a prevedea termene rezonabile pentru exercitarea de către solicitanții unei protecții internaționale a dreptului lor la o cale de atac efectivă, precizând că termenele prevăzute nu trebuie să facă imposibilă sau excesiv de dificilă această exercitare.
- 50 Astfel cum rezultă din cuprinsul punctului 34 din prezenta hotărâre, stabilirea unor termene pentru introducerea unei căi de atac în cadrul procedurii de protecție internațională intră sub incidența principiului autonomiei procedurale a statelor membre, cu respectarea principiilor echivalenței și efectivității.
- 51 În speță, în ceea ce privește, în primul rând, respectarea principiului echivalenței, reclamantul din litigiul principal susține că reglementarea națională care stabilește termenul de 10 zile, care include zilele de sărbătoare legală și zilele libere, pentru introducerea unei căi de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională încalcă acest principiu în măsura în care, în conformitate cu dreptul național, pe de o parte, acțiunea în anulare împotriva altor decizii

- administrative cu caracter individual decât cele adoptate în aplicarea legilor privind accesul pe teritoriu, șederea, stabilirea și îndepărtarea străinilor trebuie introdusă într-un termen de 60 de zile după publicarea, notificarea sau luarea la cunoștință a deciziei vizate și, pe de altă parte, deciziile adoptate în materie de primire a solicitanților de azil pot fi atacate în fața instanței pentru litigii de muncă într-un termen de trei luni de la notificarea acestora.
- 52 Instanței de trimitere îi revine sarcina de a verifica, în lumina jurisprudenței Curții menționate la punctele 36-39 din prezenta hotărâre, dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal respectă principiul echivalenței, în măsura în care prevede, pe de o parte, un termen de 10 zile pentru introducerea unei căi de atac, iar, pe de altă parte, acest termen include zilele de sărbătoare legală și zilele libere.
- 53 În al doilea rând, în ceea ce privește principiul efectivității, trebuie amintit că Curtea a recunoscut compatibilitatea cu dreptul Uniunii a stabilirii unor termene rezonabile de introducere a acțiunilor sub sancțiunea decăderii în vederea asigurării securității juridice, astfel de termene nefiind de natură să facă practic imposibilă sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de ordinea juridică a Uniunii. Curtea a hotărât de asemenea că este de competența statelor membre să determine, pentru normele naționale care intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, termene în raport, printre altele, cu importanța pentru persoanele interesate a deciziilor care trebuie adoptate, cu complexitatea procedurilor și a legislației care trebuie aplicată, cu numărul de persoane susceptibile de a fi vizate și cu celelalte interese publice sau private care trebuie luate în considerare (Hotărârea din 29 octombrie 2009, Pontin, C-63/08, EU:C:2009:666, punctul 48 și jurisprudența citată).
- 54 În această privință, faptul că aceste căi de atac împotriva deciziilor de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională sunt supuse unui termen mai scurt este conform cu obiectivul examinării cu celeritate a cererilor de protecție internațională, respectând atât interesul statelor membre, cât și al solicitanților unei astfel de protecții, conform considerentului (18) al Directivei 2013/32.
- 55 În plus, întrucât asigură o examinare mai rapidă a cererilor de protecție internațională inadmisibile, reducerea unui astfel de termen de introducere a căii de atac permite o examinare mai eficace a cererilor formulate de persoane care sunt într-adevăr îndreptățite să beneficieze de statutul de refugiat (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 iulie 2011, Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, punctul 65) și contribuie, astfel, la buna desfășurare a procedurii de examinare a cererilor de protecție internațională.
- 56 Astfel, o reglementare națională care prevede că termenul de introducere a căii de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri de protecție internațională este stabilit la 10 zile, care include zilele de sărbătoare legală și zilele libere, poate, în principiu, să fie justificată din perspectiva obiectivului celerității pe care îl urmărește Directiva 2013/32, a principiului securității juridice și a bunei desfășurări a procedurii de examinare a cererilor de protecție internațională.
- 57 Cu toate acestea, astfel cum reiese din jurisprudența Curții, în vederea respectării cerințelor principiului efectivității, acest termen trebuie să fie suficient din punct de vedere material pentru a pregăti și a formula o cale de atac efectivă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2013, Texdata Software, C-418/11, EU:C:2013:588, punctul 80 și jurisprudența citată).
- 58 În această privință, trebuie arătat, în primul rând, că, pe de o parte, orice cerere ulterioară de protecție internațională este precedată de o primă cerere care a fost respinsă definitiv, în cadrul căreia autoritatea competentă a efectuat o examinare exhaustivă pentru a stabili dacă solicitantul vizat îndeplinea condițiile pentru a beneficia de o protecție internațională. Pe de altă parte, înainte ca decizia de respingere să fi dobândit un caracter definitiv, acest solicitant va beneficia de dreptul de a introduce o cale de atac împotriva acesteia.

- 59 În acest context, este necesar să se observe că, astfel cum reiese din articolul 40 din Directiva 2013/32, o cerere ulterioară de protecție internațională urmărește prezentarea de către solicitantul vizat a unor elemente sau date noi în raport cu cele examinate în cadrul cererii precedente, care sporesc semnificativ probabilitatea ca acest solicitant să îndeplinească condițiile pentru a fi beneficiar de protecție internațională. Atunci când examinarea preliminară la care este supusă o astfel de cerere reliefează că au apărut sau au fost prezentate de către solicitant astfel de elemente sau astfel de date noi, examinarea cererii se desfășoară în conformitate cu dispozițiile capitolului II din această directivă. În schimb, atunci când din această examinare preliminară nu rezultă astfel de elemente sau astfel de date, cererea menționată este declarată inadmisibilă, conform articolului 33 alineatul (2) litera (d) din această directivă.
- 60 Astfel, instanța sesizată cu o cale de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională trebuie să se limiteze să verifice dacă, contrar a ceea ce a decis autoritatea competentă, la examinarea preliminară a acestei cereri apar elemente sau date noi, în sensul indicat la punctul precedent. Rezultă că, în cadrul cererii introductive în fața acestei instanțe, solicitantul trebuie în esență să se limiteze să dovedească faptul că a considerat în mod întemeiat că ar exista elemente sau date noi în raport cu cele care au fost examinate în cadrul cererii sale precedente.
- 61 Prin urmare, conținutul util al cererii introductive în cadrul unei astfel de căi de atac nu este numai limitat la elementele prezentate la punctul precedent, ci este și strict legat de cel al cererii ulterioare care a dus la adoptarea deciziei de respingere, astfel încât, contrar celor arătate de reclamantul din litigiul principal în observațiile sale scrise, redactarea unei astfel de cereri introductive nu prezintă, *a priori*, o complexitate deosebită care impune un termen mai lung de 10 zile, cu includerea zilelor de sărbătoare legală și a zilelor libere.
- 62 În al doilea rând, trebuie amintit că, în cadrul unei căi de atac prevăzute la articolul 46 din Directiva 2013/32, reclamantilor li se garantează un anumit număr de drepturi procedurale specifice, printre care în special, astfel cum rezultă din articolele 20 și 22 din Directiva 2013/32, interpretate în lumina considerentului (23) al acesteia, posibilitatea de a beneficia de asistență juridică și de reprezentare gratuite, precum și accesul la un consilier juridic. În plus, articolul 23 din directiva menționată asigură consilierului juridic al solicitantului accesul la informațiile din dosarul solicitantului pe baza cărora este sau va fi luată o decizie.
- 63 În consecință, un termen de introducere a unei căi de atac nu poate fi considerat suficient din punct de vedere material pentru pregătirea și formularea unei căi de atac efective decât cu condiția ca accesul solicitantului la garanțiile procedurale menționate la punctul precedent să fie asigurat într-un astfel de termen, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.
- 64 În această privință și sub rezerva verificărilor menționate, un termen de 10 zile care include zilele de sărbătoare legală și zilele libere nu pare insuficient din punct de vedere material pentru pregătirea și formularea unei căi de atac efective împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională.
- 65 O astfel de considerație se impune cu atât mai mult cu cât, în speță, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 14 din prezenta hotărâre, reglementarea națională în discuție în litigiul principal prevede că, pe de o parte, atunci când notificarea este efectuată prin scrisoare recomandată, acest termen se prelungește cu trei zile lucrătoare și că, pe de altă parte, atunci când ziua în care se împlinește termenul este sâmbăta, duminica sau o zi de sărbătoare legală, împlinirea termenului se prelungește până în cea mai apropiată zi lucrătoare, aceste reguli fiind, de altfel, aplicate în speță.
- 66 În aceste condiții, articolul 46 din Directiva 2013/32 nu se opune unei reglementări naționale care stabilește un termen de decădere de 10 zile, cu includerea zilelor de sărbătoare legală și a zilelor libere, pentru introducerea unei căi de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri

ulterioare de protecție internațională, cu condiția ca accesul efectiv la garanțiile procedurale recunoscute solicitanților de protecție internațională de dreptul Uniunii să fie asigurat într-un astfel de termen solicitanților vizați de o astfel de decizie, aspect a cărui verificare revine instanței de trimitere.

- 67 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 46 din Directiva 2013/32, în lumina articolului 47 din cartă, trebuie să fie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care impune un termen de decădere de 10 zile, cu includerea zilelor de sărbătoare legală și a zilelor libere, pentru introducerea unei căi de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională, începând de la notificarea unei astfel de decizii, inclusiv atunci când, în lipsa alegerii domiciliului în acest stat membru de către solicitantul vizat, o astfel de notificare este efectuată la sediul autorității naționale competente pentru examinarea acestor cereri, cu condiția, în primul rând, ca acești solicitanți să fie informați că, în lipsa alegerii unui domiciliu în vederea notificării deciziei privind cererea lor, se va considera că și-au ales domiciliul în acest scop la sediul acestei autorități naționale, în al doilea rând, ca condițiile de acces al solicitanților menționați la acest sediu să nu facă excesiv de dificilă primirea de către aceștia din urmă a deciziilor care îi privesc, în al treilea rând, ca accesul efectiv la garanțiile procedurale recunoscute solicitanților de protecție internațională de dreptul Uniunii să fie asigurat acestora într-un astfel de termen și, în al patrulea rând, ca principiul echivalenței să fie respectat. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal îndeplinește aceste cerințe.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 68 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

Articolul 46 din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale, în lumina articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, trebuie să fie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care impune un termen de decădere de 10 zile, cu includerea zilelor de sărbătoare legală și a zilelor libere, pentru introducerea unei căi de atac împotriva unei decizii de inadmisibilitate a unei cereri ulterioare de protecție internațională, începând de la notificarea unei astfel de decizii, inclusiv atunci când, în lipsa alegerii domiciliului în acest stat membru de către solicitantul vizat, o astfel de notificare este efectuată la sediul autorității naționale competente pentru examinarea acestor cereri, cu condiția, în primul rând, ca acești solicitanți să fie informați că, în lipsa alegerii unui domiciliu în vederea notificării deciziei privind cererea lor, se va considera că și-au ales domiciliul în acest scop la sediul acestei autorități naționale, în al doilea rând, ca condițiile de acces al solicitanților menționați la acest sediu să nu facă excesiv de dificilă primirea de către aceștia din urmă a deciziilor care îi privesc, în al treilea rând, ca accesul efectiv la garanțiile procedurale recunoscute solicitanților de protecție internațională de dreptul Uniunii să fie asigurat acestora într-un astfel de termen și, în al patrulea rând, ca principiul echivalenței să fie respectat. Revine instanței de trimitere sarcina de a verifica dacă reglementarea națională în discuție în litigiul principal îndeplinește aceste cerințe.

Semnături